

POLIROM

Adrian Georgescu
EXITUS

EGO
proză

Adrian Georgescu

EXITUS

roman

POLIROM
2017

Partea întâi

Năsterea – Milo rămâne orfan –
La morgă – Jocurile copilăriei – Început
războiul – Primele bombardamente – Milo,
din nou singur – Povestile celor morți

Lui Milo nu-i era încă de moarte.

Și n-avea cum să-i fie: doamna cu coasa l-a legănat
din primele clipe ale vieții. A rămas orfan încă de la
naștere, dar nu mama a fost cea care a murit, ci tatăl,
care se îmbătase adânc în strada, din necazul de-a fi
căpătat o gură în plus de hrană. Astfel, chiar în secundele
în care Milo era tras, cu o parcare împovărată, în această
lume, capul familiei Exco – care toată viața însemna,
în limba lor – o părașcă nu departe, calcat de o mașină.

Viața lui Milo a mers însă mai departe. Șase luni mai
târziu devenea unul dintre acei copii dispuși fără voia
lor în știrile din deschiderea ziarelor. Prima imagine a
lui Milo zvârlită lumii reprezenta un sugar înfuriat într-o
baltă de sânge. Fotograful alesese un unghi bun: în prim-
plan erau ochii larg deschiși ai pruncului, cu degetele mici
ca niște melcișori înmuiate în lichidul gros purtător de
viață, iar pe fundal se dezvăluia trupul mamei, cu o gaură
în față. Deasupra pozei erau titlul: „Crimă oribilă în
cartierul X” și subtitlul: „Un bărbat și-a împușcat concu-
bina și pe copilul acestora, apoi și-a tras un glonț în

I

Nașterea – Milo rămâne orfan –
La morgă – Jocurile copilăriei – Începe
războiul – Primele bombardamente – Milo,
din nou singur – Poveștile celor morți

Lui Milo nu-i era frică de moarte.

Și n-avea cum să-i fie: doamna cu coasa l-a legănat din primele clipe ale vieții. A rămas orfan încă de la naștere, dar nu mama a fost cea care a murit, ci tatăl, care se îmbătase aprig în stradă, din necazul de-a fi căpătat o gură în plus de hrănit. Astfel, chiar în secundele în care Milo era tras, cu o oarecare împotrivire, în această lume, capul familiei Éxito – care tocmai *succes* însemna, în limba lor – o părăsea nu departe, călcat de o mașină.

Viața lui Milo a mers însă mai departe. Șase luni mai târziu devenea unul dintre acei copii distribuiți fără voia lor în știrile din deschiderea ziarelor. Prima imagine a lui Milo zvârlită lumii reprezenta un sugar întins într-o baltă de sânge. Fotografii alesese un unghi bun: în prim-plan erau ochii larg deschiși ai pruncului, cu degetele mici ca niște melcișori înmuiate în lichidul gros purtător de viață, iar pe fundal se dezvăluia trupul mamei, cu o gaură în frunte. Deasupra pozei erau titlul: „Crimă oribilă în cartierul X“ și subtitlul: „Un bărbat și-a împușcat concubina și pe copilul acesteia, apoi și-a tras un glonț în

cap“. Pe cât de spectaculoase sunt știrile sângeroase, pe-atât de scurtă le e însă existența, chiar mai scurtă decât cea a victimelor. Acestea, cu ultimele puteri, se mai târăsc, mai lasă în urmă dăre, dar nimic nu poate egala iuțeala cu care atenția publică se mută de la un subiect la altul, atunci când situația o cere. Astfel, la o jumătate de oră după descoperirea tragicului tablou de familie, într-o mină din apropiere s-a produs o explozie. Toți ziaristii vremii au fugit într-acolo, deci n-a fost nimeni de față care să livreze fericita știre că micuțul avusese totuși noroc, glonțul doar zgâriindu-i craniul. În timp ce grijile și emoția publicului se revărsau asupra minerilor, îngerul întunecat care veghea destinul lui Milo îl extrăgea din miezul naturii moarte cu sânge și trup matern.

L-a adoptat o soră a tatălui. Femeia în vârstă trăia singură, nu departe de marele oraș, într-un loc aflat la poalele munților. Cândva, acolo fusese o fabrică de conserve și orașul se întinsese parcă în somn, zvârlind un braț leneș în acea direcție. Din ghemul de bulevarde și străzi, una se desprinsese și trecuse printre clădirile vechi, traversând un pod sub care se usca un fir de apă, iar pe măsură ce clădirile se transformau în cocioabe și trotuarele în șanțuri, mai subțire și mai destrămată cu fiecare kilometru, parcursese un șes buruienos spre a se topi într-un platou larg. Acolo, deja departe de oraș, muncitorii coborau din autobuze, iar drumul n-avea motive să meargă mai departe; se transforma într-o cărare ce suia abrupt spre crestele munților, de-a lungul cărora se afla granița cu statul vecin.

Într-o zi, fabrica de conserve a dat faliment și oamenii n-au mai avut ce să caute în locul sălbatic de la poalele munților. Curând, numai cel mai serios motiv din lume avea să-i mai aducă acolo. Clădirii i se găsisse o nouă utilitate, fiind transformată într-o morgă unde erau trimiși cei pe care nu-i revendica nimeni, hoții și criminalii,

victimele lor – de obicei tot hoți și criminali – sau săracii lipsiți de bani de îngropare. Era o construcție urâtă, cu un etaj înalt din beton, fără niciun fel de decorațiuni de arhitectură; avea foarte puține ferestre și acelea ascunse după obloane, ca și cum, rușinată de noua ei menire, clădirea ar fi preferat să țină ochii închiși. În spatele morgii, adăpostită sub un versant al paralelipipedului cenușiu, era o căsuță cu o cameră la parter și pod deasupra.

Aici locuia mătușa lui Milo, singurul lucrător al fostei fabrici ce rămăsese pe loc, ca paznic. Femeia și copilul trăiau de pe urma morților. Dimineța, când pleca să scoțoească prin buzunarele lor după lucrurile care încă nu le fuseseră luate, mătușa lăsa copilul închis între două albi de rufe, legate cu sfoară. Pentru ca micuțul să poată respira, femeia făcuse câteva găuri cu burghiul în copaia de sus. Astfel a văzut el lumea în primii ani de viață: din miezul unui întuneric dens, sub forma unor planete rotunde și îndepărtate, prizoniere pe tavanul camerei, asupra căroră un soare nemicând vizibil își arunca pieziș lumina. La lăsarea serii, mătușa îl elibera. Astfel avea să și-o amintească peste ani: sub forma a două palme, uneori încă pătate de sângele închegat al morților, care-l scoteau din beznă, înainte de a se cufunda din nou în adâncimea plină de mistere, ațâțate de umbrele focurilor arzând în clădirea vecină, care se reflectau pe peretele odăii din pod.

Când cochilia de lemn nu l-a mai încăput, a descoperit că lumea era mai largă de-atât. Și relativ pustie. Cum orașul se întorsese definitiv cu spatele spre locul unde dispăreau cei despre care nu voia să știe, alături de morgă a apărut și o groapă de gunoi. De fapt, nu era propriu-zis o groapă, ci un morman din resturi, un mic imperiu al cârpelor și al scaunelor sparte, plin cu resturi de mâncare, portiere de automobil, haine putrede, manechine cu

zâmbete sparte, reviste umede, capace și tronuri de toaletă, frigidere ruginite, scânduri, ferestre cu ochiuri de geam încă intacte, roți, cărți, aparate de radio, uscătoare de păr, căruțuri, sticle sparte. Dacă morții erau relativ puțini, gunoiul era mult și creștea neconținut. În timp, mormanul de la capătul lumii s-a transformat în deal, iar dealul în munte. Peste câțiva ani, când luna răsărea în spatele crestei, născând irizații multicolore în pungile uleioase, părea o căpățână uriașă cu părul vâlvoi, gata să înghită cele două clădiri, care din drum aproape că nu se mai vedeau.

Din gunoi, au descoperit, se putea trăi mai bine decât de pe urma morților, căci există întotdeauna ceva neperisabil în obiecte; chiar și în alimente, dacă nu ești mof-turos și ai răbdare să cauți. Iar Milo avea tot timpul de pe lume. Pentru el era o joacă să găsească scaune vechi pentru foc sau cea mai proaspătă bucată de brânză, în condițiile date, reviste în ale căror pagini unsuroase era mototolită lumea sau, mai bine zis, tot ce putea el să afle despre ea.

Sugrumat de întorsura muntelui și aflat lângă morgă, vecină de la care nu-ți prea vine să împrumuți o măsură de făină, locul n-a mai chemat alți oameni. Numai camioanele care aduceau resturi și cadavre mai apăreau în zona ce-și căpătase o reputație proastă, pentru că în colcăiala de fierătanii și în zeurile distilate mai dispărea câte unul dintre nomazii trecători cu căruțele sau, dacă ieșeau teferi de acolo, mureau în câteva săptămâni ba de-o complicație neașteptată a unui banal guturai, ba de o tuse care nu se oprea până nu extrăgea ultimul fir de aer din victimă.

Cu Milo moartea a fost însă grijulie. Ea, atât de lipsită de milă cu oamenii, îi lua pe ceilalți din jurul lui parcă pentru a-l feri de orice apropiere periculoasă, ca o adevărată mamă. De-ar fi existat obișnuita poză de familie

ovală deasupra patului, am fi văzut-o ca pe-o doamnă uscățivă, cu părul strâns într-un coc sever și figura cenușie, strângând ușurel mâna unui tinerel în uniformă, a cărui privire fixă sticlea prin monoclu.

Era Războiul, celălalt părinte adoptiv al lui Milo.

Conflictul a început în ziua în care băiatul a împlinit șapte ani. Munții la poalele cărora trăiau fuseseră dintotdeauna granița naturală dintre două state. Greu de găsit neamuri mai deosebite între ele: era ca și cum nu oamenii se așezaseră cândva în stânga și-n dreapta acelor ridicături în scoarță, deprinzând limbi și obiceiuri suficient de diferite pentru a se putea chema, peste secole, străini, ci de parcă stâncile căzuseră într-o zi din cer, cu toate pădurile și râurile lor, ca o parafă care să ateste deosebirea dintre cele două neamuri. Ce aveau de împărțit ele nu se găsea însă acolo, în jurul graniței ce nu lăsa loc nici de invazii, nici de interpretări, ci la mare distanță, peste ape: o insulă stearpă și aproape nelocuită, aflată în mijlocul mării, de care multe generații de pescari se loviseră până când câțiva, al căror neam și a căror limbă nu s-au știut niciodată, coborâseră de pe vas și întemeiaseră un orașel acolo.

Secole la rând, doar cartografii știuseră că insula aceea exista. Apoi, la începutul veacului dinaintea celui în care ne aflăm, un echipaj din țara lui Milo a fost aruncat de furtună acolo. Într-o noapte de beție, membrii echipajului au înfipt, mai mult în glumă, un drapel în piața centrală a singurului târg din insulă. În statul vecin, știrea a ajuns, după câteva săptămâni bune, deformată de timpul care trecuse, stârnind bănuiala unei insulte. De ar fi existat o pretenție teritorială clar formulată de oricare dintre cele două guverne, ar fi fost mai bine. N-a fost. Astfel, fiecare stat a început să râvnească la acea palmă de țărână dintr-un unic motiv: și vecinii pe care-i disprețuiau voiau același lucru. Episodul era relatat în moduri diferite în

Respectiv manualele și cărțile din cele două țări vecine, dar un lucru era cert: războiul a început atunci, în mințile unor oameni care nu se cunoșteau între ei și care trăiau la sute de kilometri depărtare, chiar dacă el a fost declarat mulți ani mai târziu.

S-a întâmplat cu o zi înainte ca Milo să meargă prima oară la școală, una aflată la marginea marelui oraș. În acea dimineață, mătușa era plecată la târg, să vândă din cele ce culegeau de prin gunoaie și buzunarele morților. Milo ședea pe scaunul din bucătărie, cu rucsacul în spate și încălțat în bocancii militari cu câteva numere mai mari pe care, nerăbdător să meargă la școală, aproape că nu-i mai dădea jos. Atunci a auzit un uruit îndepărtat venind din cer și, după câteva minute, peste oraș se înălțau jerbe uluitoare de lumini și ciuperci de fum.

Mătușa nu s-a întors nici în următoarea zi, nici în cele care au urmat. Peste câteva zile avea s-o revadă, moartă, în vârful unei stive pregătite pentru crematoriu. O prinsese bombardamentul? O împușcase cineva? O călcase vreo mașină? N-avea să afle niciodată. Lipsa ei, în acele vremuri în care un om mai mult sau mai puțin era tot aia, n-a fost observată. Un paznic la morgă? Pentru ce? Nimeni nu voia să iasă, nimeni să intre.

Cert este că Milo n-a mai apucat să meargă la școală. A rămas singur în căsuța lui, ascuns de oamenii ce se omorau cu pricepere și hotărâre pentru o fâșie de pământ îndepărtată. Puținii care mai veneau acolo îl vor fi văzut uneori pe băiatul murdar ce se ascundea, dar, cum nimeni nu voia să zăbovească prea mult într-un asemenea loc, nimeni nu l-a căutat.

Cei vii nu se înghesuiau la clădirea de la poalele munților, însă din ce în ce mai mulți nevrăitori au început să apară, aduși zilnic de camioanele militare. Am spune chiar că zona prinsese din nou viață, dacă activitatea

Respect pentru oamenii de știință

Înregistrată acolo n-ar fi avut legătură cu opusul ei. În spatele celor două clădiri, pe imensul platou mărginit de un lac, deasupra căruia izbucneau munții, a înflorit un cimitir. Odată cu el, un nou teren de joacă. În zilele fără bombardamente, când camioanele nu soseau, susținut de ariergarda duhurilor celor ce odihneau sub câmpul de bătaie, Milo comanda asalturi eroice printre morminte. Pornind de la câteva amănunte, numele și gradul înscrise pe lespezi, poziția în care le surprinsese trupurile în morgă, le reconstitua celor îngropați biografii fabuloase, de eroi sau de ticăloși. „Sergent Destouches, în numele patriei, te declar trădător!“, „Acum ori niciodată, la atac!“ sau „Moarte dușmanului!“ erau strigătele care însuflețeau în fiecare zi peisajul.

Și vai de șobolanii ce îndrăzneau să calce armistițiul și de porumbeii sau ciorile care violau spațiul aerian, slobozindu-și bombele lichide! Artileria pe bază de crăcan și pietricele montată în pod funcționa fără greș și putea reteza chiar și frânturile de zbor ale liliecilor, ce cădeau chițcăind, cu fuzelajele negre strânse peste piepturi. La sfârșitul zilei, băiatul, cu o biciușcă ofițerească în mână, având peste ochi peticul negru al unui aviator, cu pieptul vestonului plin de decorații ruginite, stătea victorios cu piciorul pe-un mic morman de pene și blănițe însângerate.

Dacă mama adoptivă îi purta de grijă de la distanță, tatăl său de-al doilea, Războiul, s-a implicat serios în educația copilului. Mătușa îl învățase să citească dintr-o veche istorie militară rămasă de la soțul ei, ofițer ucis pe câmpul de luptă, care lăsase în urmă, în afara unor datorii consistente, și câteva rafturi de cărți. Primele cuvinte pe care copilul le-a silabisit, după maternul „moar-te“, au fost „mi-tra-li-e-ră“, „sol-dat“, „a-tac“, fotografiile care i-au aprins imaginația înfățișau un tiralior pliat peste un gard de sârmă ghimpată, o divizie de tancuri făcând praf și pulbere un sat și un infanterist scoțându-i unui vrăjmaș

mațele cu baioneta, prilej pentru o scurtă, dar instructivă primă lecție de anatomie. A trăit printre trupuri inerte sau obiecte, un cosmos mort respectând numai voința lui, angrenaje pe care el le-a însuflețit și din a căror funcționare a învățat tot ce avusese nevoie să învețe. Dacă era vorba de ființe trăitoare, curiozitatea de copil era împlinită de comportamentul șobolanilor ori al ciorilor. Tot ce știau oamenii despre ei înșiși, despre obiceiurile, orașele și lumea lor aflase din cărți, almanahuri, manuale, dicționare, ghiduri și enciclopedii culese din gunoaie, pe care, în orele lungi în care stătea ascuns, le citea și le recitea.

Vorbea cu morții cu voce tare și, uneori, cei dispăruți îi spuneau multe despre trecutele lor vieți. Proaspeții vecini ai lui Milo poposeau aproape două zile în clădirea cenușie. Pe prima o petreceau în sala mare frigorifică de la parter, unde erau sortați. Trupurile din care mai rămăsese un braț, o unghie sau o idee mergeau direct sus, pentru incinerare. A doua zi urmau celelalte leșuri spre a le face loc nou-veniților, căci moara măcina fără încetare. Numai ofițerii primeau dreptul de a fi încartiruiți în cimitir, sub lespezi pe care numele erau scrise cu vopsea neagră.

La etaj era crematoriul. Spre deosebire de sala primilor de la parter, unde era un frig năprasnic, aici focul dogorea vesel în cuptor toată noaptea. Exista și o bandă transportoare rămasă de pe vremea fabricării conservelor, ce căpătase o nouă întrebuințare. Cei care aduceau morții așezau seara trupurile pe lungă limbă de fier, care se încolăcea de două ori prin sală înainte de a-și livra încărcătura marelui cazan, reglau viteza de înaintare și ora opririi focului, apoi plecau pe la casele lor. Peste noapte, trupurile își parcurgeau cuminți ultima călătorie pe calea ferată, apoi erau redat universului, prin hornul care fumega molcom, ca o pipă.